

ἔκδοσις εἶναι σχεδὸν ἀπληραγμένη τυπογραφικῶν παροραμάτων, παρὰ ταῦτα εἰς μίαν γραμμὴν, τῆς σ. 349 ὑπάρχουν δύο λάθη πνευματισμοῦ *ὑπὲρ ὧν*. Πβ. ἐπίσης δύο λάθη συλλαβισμού: *δυ-σκαταγώνιστον* (308), *συ-νενδούσης* (571).

Ἄς σημειωθῆ ὅτι ὁ ὑπομνηματιστὴς τοῦ Ἀριστοτέλους Θεμιστίος, γνωστὸς καὶ διὰ τὴν ρητορικὴν του ὡς *εὐφραδῆς*: εὐρίσκετο πλησίον τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Κων/νου, ὁ Μ. Θεοδόσιος μάλιστα τὸν ὠνόμασε πραιτώρα, πολλακίς δὲ εἶχε σταλεῖ καὶ ὡς πρεσβευτῆς, ἔχει ἐκ τούτου ἀφήσει εἰς τοὺς λόγους του ἱκανὰ στοιχεῖα διὰ τὴν παιδείαν καὶ πολιτείαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ εὐρετήριον βοηθεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν κατανόησιν τῶν θέσεων τοῦ Θεμιστίου, διότι ὑπάρχουν πάρα πολλὰ λήμματα, ἱκανοῦ μεγέθους, ὅπως π.χ. ἄνθρωπος σσ. 42-45, ἀρετὴ σσ. 64-66, βασιλεὺς σσ. 92-96, θεὸς σσ. 249-254, θυμὸς σσ. 258-259, λόγος σσ. 308-310, νόμος σσ. 347-351, πόλις σσ. 433-434, σοφία σσ. 477-478, τέχνη σσ. 508-509, φιλοσοφία-φιλόσοφος σσ. 547-550, φύσις σσ. 553-555, ψυχὴ σσ. 570-575 καὶ ἄ., παρέχοντα, λόγῳ τῆς ἐνδελεχοῦς καὶ ἀκεραίας καταγραφῆς προτάσεων ὁλοκληρῶν ὑπὸ τῶν συλλογῶν, τὸ ὑλικὸν διὰ τὴν συγγραφὴν σχετικῶν μελετῶν.

Ἐν συμπεράσματι πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι πρόκειται περὶ λίαν ἀξιολόγου ἐργασίας, ἀπαραιτήτου διὰ τὸν θέλοντα νὰ ἀσχοληθῆ γενικώτερον μὲ τὴν παιδείαν τοῦ δ' μ.Χ. αἰ., καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐξετάσῃ τὸ ρητορικὸν ἔργον τοῦ Θεμιστίου.

ΝΙΚ. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

Pausanias, Graeciae descriptio, Vol. I, libri I-IV, editit M. H. Rocha-Pereira, Teubner 1989, σελ. xxvi+358.

Ἡ παρούσα ἔκδοσις ἀποτελεῖ δευτέραν βελτιωμένην ἔκδοσιν τῆς πρὸ δεκαεξῆ ἐτῶν γενομένης πρώτης, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐκδοτρίας ἐκπονηθείσης. Εἰς τὸν λατινιστὴ πρόλογον ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἱστορίας τοῦ κειμένου ἀναφέρονται αἱ παλαιότεραι κριτικαὶ ἐκδόσεις καὶ οἱ κώδικες, ἐφ' ὧν ἡ στήριξις τῶν Schubart καὶ Walz 1838, καὶ κατόπιν τῶν Hitzig καὶ Blümner μὲ πληρέστερον ὑπόμνημα, καθὼς καὶ ἡ παρὰ τῷ οἴκῳ Teubner ἐκδοθεῖσα τῷ 1903 ὑπὸ Fr. Spiro. Τὰ κενά, αἱ ἀσυνέπειαι καὶ αἱ ἀτέλειαι τῶν κωδίκων κατενοήθησαν ἐκ τῆς ἐρεύνης Α. Diller τὸ 1956-1957, καταδείξαντος, ὅτι ὅλη ἡ γραπτὴ παράδοσις ἔχει τὴν ἀρχὴν της εἰς ὑπαρχέτυπον β τοῦ N. Nicoli (πρὸ τοῦ 1437) καὶ καταρτίσαντος τὸ στέμμα τῶν πέντε κωδίκων τῶν ἀμέσως πηγασάντων ἐξ αὐτοῦ F V P Ma καὶ L1. Ἡ ἐκδότις R.-P. ἀναλύει τὰς ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν λοιπῶν κωδίκων ἀποκαλυφθείσας σχέσεις καὶ τὰς διασταυρώσεις τῶν κυρίων καὶ δευτερευόντων ἀντιγράφων τῶν οἰκογενειῶν F καὶ V. Σημειωτέον ὅτι τὸ V ἦτο τὸ βιβλίον *βησσαρίωνος τοῦ καρδηνάλεως τοῦ τῶν τούσκλων*. Ἡ ἀνάλυσις τῶν χαρακτηριστικῶν γραφῶν, ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν, ἐξ ὧν συνήχθη ἡ σχέσις τῶν χφφ. πρὸς ἄλληλα ὑπὸ τῆς ἐκδότιδος, εἶναι διεξοδικὴ καὶ πειστικὴ. Διὰ τὴν διαμόρφωσιν δὲ τοῦ κειμένου ἔλαβεν ὑπ' ὄψει καὶ τὰς γραφὰς τοῦ ἐκδότου τῆς Aldina Μουσούρου, τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, Σουΐδα καὶ τινὰς τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν.

Παρατίθεται περαιτέρω ὁ κατάλογος τῶν ἐκδόσεων τοῦ βιβλίου, ἐκλογὴ μελετῶν καὶ πίναξ συμβόλων. Καὶ εἰς τὰ προσθετέα μνημονεύονται ὑποδείξεις δημοσιευθεῖσαι μετὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν, ἐν αἷς καὶ τις δημοσιευθεῖσα εἰς τὸν ἡμέτερον «Πλάτωνα» τόμ. 32-33 (1980-81). Μεταξὺ τῶν μελετῶν ἀναφέρονται καὶ

δύο δημοσιευθεῖσαι εἰς τοὺς τόμους 12 (1960) καὶ 17 (1965) τοῦ «Πλάτωνος».

Τὸ κείμενον συνοδεύεται ὑπὸ ὑπομνήματος ἐπαρκούς, εἰς τὸ ὁποῖον σημειοῦνται αἱ διάφοροι γραφαὶ τῶν σημαντικωτέρων χφφ. καὶ τῶν ἐκδοτῶν, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη. Ἡ R.-P. εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀρκετὰ προβλήματα καὶ ἐκ τῶν οὐχὶ ὀλίγων κενῶν καὶ φθορῶν καὶ τῶν ἀντιτιθεμένων γνώμων τῶν λογίων, προσεπάθησε δὲ νὰ ἐπιλέξῃ τὰς κατὰ τὴν γνώμην τῆς καταλληλοτέρας γραφάς. Γενικῶς ὑπῆρξεν ἐπιφυλακτικῆ εἰς τὰς συμπληρώσεις ἀφίνουσα τὰ κενὰ συνήθως ἀσυμπλήρωτα, διὰ νὰ τὰ συμπληρώσῃ ὁ ἴδιος ὁ ἀναγνώστης ἐπιλέγων αὐτὸς τὴν καταλληλοτέραν ἐκ τῶν προταθεισῶν γραφῶν τοῦ κριτικοῦ ὑπομνήματος. Οὕτω ἐν 4.1.8 (σελ. 273 στ. 4) δὲν συνεπλήρωσε τὸ ἐπίθετον τῆς *Δήμητρος* διὰ μιᾶς τῶν εὐστόχων προτάσεων (*σεμνῆς*) τοῦ Saupre ἢ «ἀγνάς» τοῦ Herwerden ἀφίσασα τὸ κενὸν εἰς τὸν στίχον. Ἐπίσης ἐν 4.18.1 (σελ. 313.9) δὲν συνεπλήρωσε τὸ *Μεσσήνιοι* ὡς ἐς τὴν *Εἶραν* (*ἀνωκίσθησαν*) ὡς εὐστόχως εἶχε προτείνει ὁ Μουσοῦρος. Ἐν τούτοις ἐτόλμησε —λίαν εὐστόχως κατὰ τὴν γνώμην μου— τὴν συμπλήρωσιν ἐν 2.16.7 (σελ. 144.16) (*Ἥλέκτρας δὲ οὐ*).

Τὸ κείμενον τῶν σελίδων 1-358 ἐξετυπώθη μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας. Τυπογραφικὰ λάθη ἐσημείωσα ἐν σελ. 84 στ. 27 τὸ *πλευσας* χωρὶς τόνον καὶ ἐν σελ. 94 στ. 10 *μνηνά ἐστιν* ἀντὶ *μνημά ἐστιν*.

Ὡς πρὸς τὴν στίξιν, δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις τις. Εἰς 4.11.3 (σελ. 296.30) καὶ εἰς τὴν πρότασιν: *ἄσοι δὲ ἠπόρουν τούτων, περιβεβέληντο*, παρατηρῶ ὅτι τυπικῶς τὸ κόμμα ἔχει τὴν θέσιν του. Δεδομένου ὅμως ὅτι κατ' οὐσίαν ἡ πρότασις εἶναι ἀπλῆ ἀνάλυσις μετοχῆς καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἔκφρασιν *οἱ ἀποροῦντες τούτων*, τότε προκύπτει ὅτι μετοχῆ ἐπέχουσα θέσιν ὑποκειμένου τῆς προτάσεως χωρίζεται διὰ κόμματος ἀπὸ τὸ ῥῆμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται. Ἀπλῶς τὸ θέτω ὡς ζήτημα συντακτικόν, καίτοι βλέπω ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκδοτῶν ἀνέχονται τὸν χωρισμόν.

Καὶ τώρα ἄς ἐπιτραπῆ ἡ συζήτησις ἐπὶ τινων γραφῶν. Ἐν 1.1.3 (σ. 2 στ. 17) ὁ τονισμὸς ἐς *Λάμιαν*. Καὶ ἡ μὲν *Λάμια* προπαροξύτονος ἰσχύει διὰ τὰς γνωστὰς σημασίας, ἡ πόλις ὅμως παρὰ τὸν τονισμόν της οὕτω ὑπὸ τοῦ Πολυβίου νομιζῶ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι παροξύτονος, ὡς καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ Ε' αἰ. π.Χ. λέξις *Ἀκρολαμία*. Ἐν 1.14.4 (32.12) ἡ γραφὴ *Κνώσσιος* καὶ 3.2.4 (203.5) *Κνωσσός*, δεόν νὰ γραφοῦν μὲ ἐν σίγμα μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς μινωϊκῆς γραφῆς της Ko-no-so. Ἐν 1.13.4 (29.1) ἡ γραφὴ *Ἐπαμινώνδας* μὲ ἰῶτα, ἀντὶ τοῦ *Ἐπαμει-* τοῦ Schubart, ἢ *Ἐπαμιν-* ἄλλων ἐκδοτῶν, δὲν συνάπτεται ἐτυμολογικῶς πρὸς τινὰ ἔννοιαν. Ἐν 1.31.1 (73.9) γράφεται *Κεφαλήσι δὲ νομίζονται...* καὶ ἐν 1.31.2 (75.2) *Πεντελήσι μὲν ἐστιν* καὶ ἐν 1.5.5 (12.5) *Ἀθήνησιν ἐστι γεγραμμένα ἐν τῷ ἱερῷ*. Εἰς τὰς τρεῖς γραφὰς βλέπω ἀνομοιομορφίαν ὡς πρὸς τὴν ὑπογεγραμμένην. Εἶναι δοτικαὶ ἢ ἐπιρρήματα; Ὁ Shubart τὰς θεωρεῖ δοτικὰς καὶ ὑπογράφει τὸ ἦτα. Ἐν 1.42.1-7 καὶ 1.43.1-5 (σελ. 97-101) βλέπει τις τοὺς ἀκολουθούς τύπους τοῦ ὀνόματος *Ἀλκάθους*: σελ. 97 στ. 12 *Ἀλκάθου* σ. 99.7, *Ἀλκάθου* 99.13 *Ἀλκάθους ἀνήκοος* (γεν.) 97.22 *τὴν θυγατέρα Ἀλκάθους* 101. Ἡ διπλῆ χρῆσις πηγάζει ἀπὸ τὴν γνησίαν γραφὴν τοῦ πηγαιῖου χφ. β *Ἀλκάθου* καὶ τὴν διόρθωσιν τοῦ Clavier *Ἀλκάθους*. Ἡ ἐκδοτὶς ἄφειλε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν γραφῶν καὶ ὄχι νὰ χρησιμοποίησῃ ἀμφοτέρας. Ἐν 2.6.3 (120.29) *οἰκοδόμοι ναόν, ἐπ' ἐξεργασμένῳ δὲ* (VF *ἐπεξεργασμένῳ*) καὶ 3.18.9 (247.3) *ἀναθήματα ἐπ' ἐξεργασμένῳ τῷ θρόνῳ ἐστὶν* (ἐπεξεργασμένῳ β, ἐπ' ἐξεργασμένῳ Siebelis). Φρονῶ ὅτι ἡ ὑφ' ἐν γραφὴ τοῦ ὑπαρχετύπου ἐκπροσωπεῖ ἀκραιφνέστερον τὴν γραφὴν τοῦ Πausανίου. Ἐν 2.17.3 (145.12) *ἀνδριάντες γυναικῶν, αἱ γεγόνασιν ἱέρειαι, τὸ αἰ ὡς ἀναφορικῆ ἀντωνυμία ὀφείλει νὰ δεχθῆ τόνον*. Ἐν 2.27.3 (170.13) εἰς τὴν φράσιν *ἰδοὺς δὲ κἂν <ἐν> τῇ γραφῇ*, τὸ ὑπόμνημα μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ συμπλήρωσις ἐβασίσθη εἰς τὸ χφ. R^{SV}. Εἶναι προφανές ὅτι κακῶς ἐγένετο δεκτὴ ἢ ἐκ τῶν ὑστέρων ὑπὲρ τὸν στίχον προσθήκη

τοῦ γραφέως τῆς ἀχρήστου προθέσεως ἐν. Ὁ γραφεὺς παρεσύρθη ἐκ τοῦ κακῶς τεθέντος τόνου ἐπὶ τῆς λέξεως *κάν*. Ἡ κανονικὴ γραφὴ εἶναι *ἴδοις δὲ κάν τῆ γραφῆ*, ὅπου τὸ *κάν* ἀποτελεῖ κρᾶσιν τῶν λέξεων *καὶ ἐν*. Ἐν 3.10.7 (225.2) τὸ ὄνομα τῆς Λακωνικῆς κώμης *Κάρυαι* προπαροξύτονον, καίτοι ὑπὸ πολλῶν ἐκδοτῶν δεκτόν, νομίζω ὅτι δέον νὰ λογίζεται παροξύτονον, ἀφοῦ ἀποτελεῖ τὸν πληθυντικὸν τοῦ δένδρου *καρύα*, ἢ, καὶ νὰ γραφῆ *Καρύαι*, ἀφοῦ ὡς Καρύαν τὴν γνωρίζει καὶ ὁ Στέφανος Βυζάντιος. Ἐν 4. 10.5 (295.28) *Ἀριστόδημος δὲ βασιλεύσας τῷ τε δήμῳ διέμεινε τὰ εἰκότα χαρίζεσθαι προθυμούμενος καὶ τοὺς ἐν τέλει τοὺς τε ἄλλους... ἦγεν ἐν τιμῇ*. Ἡ φράσις *διέμεινε τὰ εἰκότα τῷ δήμῳ εἶναι ἀσυνήθης ἀκόμη καὶ μὲ τὴν γραφὴν τῶν παλαιότερων χφφ*. *διέμεινε* δὲν διασαφεῖται ἡ συνάφεια πρὸς τὰ εἰκότα. Διὸ καὶ ὁ μὲν Κοραῆς προέτεινε τὴν γραφὴν *διένειμε*, ὁ δὲ Hitzig τὴν ἀπεδέχθη τροποποιήσας τὸν ἀόριστον τοῦ Κοραῆ εἰς παρατατικὸν *διένεμε*. Νομίζω πιθανώτερον τὸ *διανεῖμαι τῷ δήμῳ τὰ εἰκότα* ἢ τὸ *διαμεῖναι τῷ δήμῳ*. Ἐν 4.35.11 (356.3) *Καὶ ὅσαι μὲν πηγαῖς θαῦμα ἰδεῖν κατ' ἴδιόν τι, τοσαύτας θεασάμενος οἶδα*. Ἡ γραφὴ τοῦ χφ. β εἶναι *καὶ ἴδοντι*, τὸ ὁποῖον οἱ ἐκδοτὰι διώρθωσαν εἰς *ιδόντι* μετατοπίσαντες ἀπλῶς τὸν τόνον, ὁπότε καὶ τὸ νόημα συνάγεται ἀβίαστον. Ἡ γενομένη ἐνταῦθα δεκτὴ περιττὴ διόρθωσις, περιπλέκουσα μᾶλλον τὸν λόγον, ἀποτελεῖ πρότασιν τοῦ Hitzig, στηριχθέντος εἰς ἀνάλογον ἔκφρασιν ἐν 2.13.8 (139.2) *ἔλθειν κατὰ δὴ τι ἴδιον*, ἧς ὁμως ἡ ἔννοια ἔχει διάφορον σημασίαν.

Αἱ δευτερευούσης σημασίας ἐπιφυλάξεις, ἅς διετύπωσα, ἐλάχισται εἰς τὴν ἀπέραντον ἔκτασιν τῶν 358 σελίδων κειμένου λαμπρῶς συγκεκριμένου, ἐπιβεβαιοῦν τὴν ὑψηλὴν ποιότητα τῆς προσφορᾶς τῆς διακεκριμένης Ἑλληνιστρίας τῆς Coimbra, ἧτις μᾶς παραδίδει ἔκδοσιν ἀνταξίαν τῆς ἐξόχου παραδόσεως τοῦ οἴκου Teubner.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Pausanias, Graeciae descriptio, Vol. III editit M. H. Rocha-Pereira, Teubner-Leipzig 1989, σελ. V+329.

Ἡ προκειμένη ἔκδοσις ἀποτελεῖ ἀνατύπωσιν τῆς ὑπὸ τῆς αὐτῆς συγγραφέως ἐκπονηθείσης πρώτης ἐκδόσεως τοῦ 1981 ἄνευ μεταβολῆς τινος ἐκτὸς τῶν προσθετῶν καὶ διορθωτέων. Ἡ ἔκδοσις ἐκείνη ἔχει τὴν παρουσιάσεως εἰς τὸν «Πλάτων» τόμ. 34-35 (1982-83) σελ. 188-189, ἔνθα τὸ συμπέρασμα κατέληγεν εἰς τὸ ὅτι ἡ ἔκδοσις ἐκείνη ἔχει πολλὰς ἀρετὰς καὶ ἀποτελεῖ ἐξαίρετον ἔργον μελέτης διὰ τοὺς ἐρευνητὰς τοῦ Πausανίου καὶ γενικῶς διὰ τοὺς φιλολόγους.

Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ δικαιολογηθῆ ἡ συνοπτικὴ αὐτὴ κρίσις, διὰ νὰ μὴ φαίνεται αὐθαίρετος· κατὰ τί δηλαδὴ διευκολύνει τοὺς φιλολόγους καὶ τοὺς μελετητὰς εἰς τὴν ἐρευνάν των ἐπὶ τοῦ κειμένου. Περιορίζομαι ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τοὺς πίνακας. Αὐτοὶ ἐδῶ δὲν εἶναι ἐνιαῖοι, περιοριζόμενοι εἰς τὴν ἔνδειξιν παραπομπῆς τῶν λημμάτων εἰς βιβλίον, κεφάλαιον καὶ παράγραφον ἀπλῶς, ὡς εἰς τὰς παλαιὰς ἐκδόσεις. Τούναντίον τὰ λήμματα καταμερίζονται εἰς ἕξ ξεχωριστοὺς πίνακας, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀναλυτικώτατοι, ἔχουν μεθόδικὴν ταξινόμησιν τῶν ὑποδιαιρέσεων των ἢ τῶν περιπτώσεων καὶ δίδουν τὴν ἐντύπωσιν τῆς πληρότητος. Οὕτω λ.χ. εἰς τὸν *Index historicus et geographicus*, σελ. 189-251, διὰ τὸ ὄνομα ἐνὸς θεοῦ —Δημήτηρ— δίδονται πρῶτον ὄλαι αἱ παραπομπαὶ τῆς μνείας του ἐν τῷ

κειμένω, ἐν συνεχείᾳ δὲ δίνονται καὶ αἱ μὲ συνοδείαν ἐπιθέτου γινόμεναι μνείαι ἀλφαβητικῶς, ἀνερχόμεναι εἰς δεκάδας. Εἰς τὸν *Index auctorum*, σελ. 252-259, δίδονται ὄχι μόνον αἱ παραπομπαὶ τῆς μνείας τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὸ κείμενον συγγραφέως, ἀλλὰ καὶ αἱ παραπομπαὶ τῶν γνώμων ἢ στίχων τυχόν μνημονευμένων εἰς τὸ κείμενον εἰς τὸ σχετικὸν βιβλίον, ἢ ἀπόσπασμα ἢ ἐπιγραφὴν μὲ ἐνδείξιν ἀκριβῆ. Ἐπίσης εἰς τὸν *Index musicorum* τὰ ὀνόματα περιέχουν καὶ τὰς ἐνδείξεις τῆς πατρίδος καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς εἰδικότητος.

Ὁ *Index Artificum* δίδει τὴν παραπομπὴν ὄχι μόνον τῶν μνειῶν τοῦ ὀνόματος τοῦ καλλιτέχνου, ἀλλὰ καὶ τῶν καλλιτεχνημάτων ὅπου ταῦτα μνημονεύονται. Ἀλλὰ καὶ ὁ γεωγραφικὸς καὶ ἔθνογραφικὸς πίναξ χαρακτηρίζεται διὰ πληρότητα, ὁ δὲ πραγματολογικὸς (*Index rerum notabilium*) εἶναι λεπτομερέστατος μὲ ἀφθονίαν περιπτώσεων ἐνδιαφερουσῶν τὴν ἔρευναν, ἥτις διευκολύνεται οὐσιωδῶς. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητος ἡ ἀξία ἐνὸς μεθοδικοῦ καὶ ἀρτίου καὶ ἀναλυτικοῦ εὑρητήριου διὰ τὴν μελέτην τοῦ κειμένου.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Titī Livi, *Ab urbe condita libri XXVI-XXVII*, recognovit *Patricius G. Walsh*, Leipzig 1989, 2. Auflage (Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana), pp. XX + 113.

Hic tomus Bibliothecae scriptorum Graecorum et Romanorum Teubnerianae novam editionem librorum XXVI et XXVII annalium Titi Livii continet, quam notissimus philologus Patricius G. Walsh curavit. In initio praefationis suae editor dubitationes exprimere videtur an nova editio operae pretium sit. Sed hoc modestiae editoris tribuendum est, qui re vera in hoc tomo edendo multum laboravisse apparet. Editio enim propter multos codices manuscriptos et lacunas eorum non facilis est. Hac de causa aliquot mendae in priore editione (cf. p. XVI) non vitabiles fuerunt.

In Praefatione (paginae V usque ad XV) et in Praefatiuncula secundae editionis (p. XVI) P. Walsh familias codicum multaque problemata scriptae traditionis textus apte et systematice tractat. Descriptio codicum et librorum, variae lectiones, latinitas et orthographia textus magna diligentia scientiaque linguae Latinae redduntur. Index librorum et libellorum, Notae et Sigla, quibus editor utitur, et Stemma codicum sequantur (paginae XVII-XX).

Sequitur textus librorum XXVI et XXVII historiae Titi Livii cum apparatu critico. Apparatus criticus huius editionis accuratus et satis longus est, rectissime autem vocabula et textus per versus (lineas) et non per paragraphos, sicut in vetustioribus editionibus accidit, numerantur. Ea res magno adiumento philologis omnibusque, qui annalibus Titi Livii student, erit. De interpunctione textus Latini hoc notandum censeo, scilicet eam pauperiorem esse quam apud priores editores, nescio an recte.

Quod ad orthographiam textus, apparatus critici et praefationis refert non fatigor opinionem mean repetere: rationem scribendarum hodie ambarum litterarum **u** et **v** in unica forma **u** vel **v** (e.g. uoluens, uouit, uocato, auerterat, Fulvius, prouinciis, Cluuiam, Vrbe, Tevbneriana etc. pro volvens, vovit, vocato, averterat, Fulvius, provinciis, Cluuiam, urbe, Teubneriana etc.) non video. Haec scriptio, quamquam tradita et recta, inutiles supervacaneasque difficultates lectoribus